

GIÁ BÁN

THÁNG	THÁNG	THÁNG
1.00	3.00	5.00
1.00	3.00	5.00

Giá bán mỗi năm: 5.00
Mỗi tháng: 1.00

TIẾNG-DÂN

La Voix du Peuple

CHUYÊN ĐỀ: La Voix du Peuple

ĐƠN GIẢN VÀ ĐẸP ĐẴNG

Chỗ đăng trái
với chỗ học.

PHẢI CHĂNG LÀ ĐỀU TRÁI NGƯỢC VÀ HIỂU LÂM ?

(NGƯỜI NAM TA VỚI VĂN-ĐỀ TRƯ TIỀN)

Từ cái nạn không hoàng trăn khắp thế giới mà xã Đông dương ta có tiếng là egliu-công không tránh khỏi cái ảnh hưởng chung của con ma ghê gớm đó chỉ phải một cách dữ dội. Trên thì chánh phủ đã thi hành chánh sách khẫu súc, trừ liệu phương pháp cứu chữa, mà ngàn sách vẫn cứ thối nát; dưới thì dân gian thì trầm ngâm sa sút, lo cứu sống mà không rời, như là nền kinh tế sản có bị lung lay mà không đứng vững được.

Đứng trước tình cảnh ấy, dân các nhà kinh tế chuyên môn, thông thạo về nghề lý tài, sanh tài, mà vì cái khổ không thể hóa đá ra vàng, nếu cái thay đổi đã khó bề xoay trở. Vì thế mà gần mấy năm nay nhà đương cục đã nhiều phen khuyến và buộc người Nam về vấn đề trừ tiền!

Thật ở các hội đồng như hội đồng thành phố và hội đồng dân biểu, hễ có quan nghị nào xin mở mang công việc này nọ, hay là yêu cầu giảm môn thuế gì cho dân gian nhẹ phần gánh vác v.v... thì các nhà thay mặt cho chánh phủ bước các quan nghị phải trừ môn tiền để chi về khoản phí mở mang kia và thay vào số giảm bớt này...

Phần sự và trách nhiệm của các quan nghị là thay mặt cho dân, thường tuyên bố những chương trình vì dân vì nước bình vực quyền lợi cho công chúng, nhưng xét ra thì đối với vấn đề khó khăn (trừ tiền), kia, giống như ngoài cái ngôn thông thạo chầu vào tài dân ra, các ngài cũng không có phương pháp gì mới giúp ích cho chánh phủ được.

Đó là về phần các quan nghị đã đánh, nay cái vấn đề khó khăn lại động cấp đến làng báo là hạng người cầm bút như kỹ giá, mới là khốn cho chứ! Vừa cuối tháng trước, anh em báo giới trong Nam kỳ vào yết kiến quan Toàn quyền Brévié, có xin ngài bỏ ngạch thuế thân cho dân nhó. Quan Toàn quyền tỏ lòng tán thành đến thỉnh cầu ấy, lại báo anh em trong làng báo nên để nghị một thư thảo khác để thể nghĩa thuế thân cho ngân sách khỏi nguy...

Đấy, vấn đề trừ tiền động cấp đến nhà báo là vậy đó. Các bạn đồng nghiệp, đối với lời khuyến cáo trên, không rõ có ý kiến gì hay không, chờ riêng phần kỹ giá và theo

CHUYÊN ĐỀ

Cũng có điều tra với điều tra

Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra.

Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra.

Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra.

Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra.

Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra.

Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra.

Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra.

Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra.

Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra.

Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra.

Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra. Điều tra với điều tra, cũng có điều tra với điều tra.

SỬ-LIỆU CẬN-ĐẠI

BA NĂM HỘI CÁN-VƯƠNG

ở Quảng-Nam (1885 - 1887)

Năm mới chuyện cũ. Sau trận kinh thành Huế thất thủ (1-đến 1885), vua Hàm-Nghi chạy trốn, có tờ dụ Cán-vương truyền ra thì khắp Trung Bắc kỳ dân đều cũng hưởng ứng lập hội Cán-vương. Nội loạn lịch sử Cán-vương ấy, Đờ Trám ngoài Bắc không dài đến 20 năm, cụ Phan-dính-Phong ở Nghệ-Tĩnh được trên 10 năm, còn các nơi thì hợp trước sau không được bao lâu, có hội Cán-vương ở Quảng-nam gần 2-3 năm, trong có nhiều chuyện đáng ghi làm sử liệu cung cho người sau khảo sát.

Chuyện Đờ Trám và chuyện cụ Phan, gần đây các báo thuật nhiều mà chuyện ở Quảng-nam chưa thấy ai thuật, rõ là một đấng hào kiệt. Ngày nghỉ tết năm mới vừa rồi, ký giả về nhà quê ở Quảng-nam vài tuần, được gặp một vài ông già, trong có ông X. 70 tuổi, chính là người có học, lại tự mình nghe thấy từ trước, kể lại cho ký giả nghe rõ ràng. Ký giả lấy làm mừng như được viên ngọc châu si họ mới, xin đăng lên báo, tựa một ít sử liệu về đoạn đời ấy.

Dưới đây thuật y theo lời ông X. (ông không muốn nói tên) Nguyễn do khởi đầu hội Cán-vương

Đi thì gặp trong thất thủ Năm Ất-dậu (1885), tôi 18 tuổi, chỉ là năm thì hương, lúc ấy thì vào tháng 6, cũng không phải thì tháng 4 như mấy khoa sau này. Ông Nguyễn-dính-Tụ (người Quảng-nam, làng Hội-an, Hà-dông) tức phủ Tam-kỳ ngày nay) đang làm Tề-tử ở Quốc tử giám, tôi cũng anh em ra thì, ở trọ nơi mấy phòng trọ, tìm sanh ở đó.

Chưa kịp vào trường thì hạ thân tháng 5 ta, xảy ra chuyện kinh thành thất thủ, ông Trương (tức Tôn thất Thuý) phủ vua Hàm-Nghi chạy. Cái đêm hôm ấy độ khuya, nghe tiếng súng nổ dữ dội, chúng tôi ra chữa Thiệu-mỹ đứng xem thấy thứ lửa mà gọi là hỏa hổ bay lờ lờ xối trắng rất lạ. Gần sáng nghe tiếng súng nổ bập bạng thì thấy người ta và quan quân chạy trước đường Thiệu-mỹ và Văn miếu sắp lớp, trông rất nao nức.

Đó gần trưa thì có vài vị quan ở dưới họ vào nơi trường Giám khuyến quan Tề. Quan lớn nên đợi trọ ở vào làng quê xem sao, chớ ở đây gần kinh thành rồi quan Pháp kéo đến đấy. Quan Tề nghe lời, thì thấp đơn sang làng Long hồ ngụ nhà họ Hoàng có con họ với ngài (2 người con ông này sau 1 người ở ở nhà, 1 người đi phố bán, người đi phố bán sau có vào lý hương Quế sơn. Tôi có gặp lại, tức ông Hoàng đình Huyền). Quan Tề báo bọn học ở Quảng ta:

"Vua chạy rồi còn thì thường chỉ nhà, các trò nên lên về Quảng. Nói thế rồi ngài chỉ để một người con là em họ ở lại với ngài, còn em hai (tức em họ Hoàng) ngài cho đi về với chúng tôi.

Quảng, khó khăn làm sao! sau 1 ngày kinh thành thất thủ thì chúng tôi cả bọn là 5 người (1 cậu em và 4 người học trò đi thì). Thường ngày đi là qua đờ Trương tiến sang An cựu thuê đờ vào Cao hai rất được đoạn đường Nông, Vực, Trại, trong Thủ bãi, rất dài. Nhưng lúc ấy có đám đi đường kỳ đảo, chúng tôi qua đờ trên Phủ-cam, quanh lên phía trên núi Ngũ-binh, rồi cứ dọc dọc theo chụm núi mà đi vào Trại, Cao hai.

Một đờ nửa cười là đã đối lại khất, bác thì nói cợt: còn bầm tả tả cứ nhàn nhàn không? Bác lại nói: thôi, từ nay về sau có trạng-nguyên, bạng-nhân, chúng ông công xin từ! Mà có các thầy ông quyền thì bằng tro hũ bị than đợp để của trò nào chạy bỏ, lại lượm mà mang lấy, mới: còn trời còn đất còn khoa mục mà!

Rõ cái tưởng học trò thì chạy giặc, thật trải đến nay đã 50 năm mà mỗi lần nhắc lại là lớp tuồng bày trước mắt tôi, như thấy hiện

hiện. Ngươi như là lúc qua Ai-vân đương đi về và xa núi non rừng, không dám đi trên đường đất, song cũng dọc dọc dọc dọc theo đường quan mà đi. V) mỗi khi đi phải tìm vào quán mua cơm ăn, nhưng khổ một nỗi là tìm 5, 7 quán mới mua được một ít cơm. Hội nhà quán thì chẳng nói vì lễ kính trên về nhiều quá, như thì họ mua ăn, thế thì họ dợt, nếu quán có cơm cũng phải đến không dám trong ra bán như ngày thường.

(Ký sau sẽ tiếp)
NAM-CHI

THƠ TÍN

Cùng ông Ng.-T. Th., Dũng-nam

CUỘC TIẾP RƯỚC

Ông Justin-Godard

TẠI VINH

Trong việc đón tiếp, 2 người bị bắt
rồi lại được thả ngay - Ông Godard
thăm nhà thương và chợ Cầu-giát
(Quỳnh-lưu) và nhà thương Phủ Diên

Tay ông Justin Godard đã ghé Vinh hôm đầu tháng Fèvrier, song vì hôm ấy ông chỉ đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên, ông đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên, ông đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên.

Ông Justin Godard đã ghé Vinh hôm đầu tháng Fèvrier, song vì hôm ấy ông chỉ đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên, ông đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên, ông đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên.

Ông Justin Godard đã ghé Vinh hôm đầu tháng Fèvrier, song vì hôm ấy ông chỉ đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên, ông đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên, ông đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên.

TẠI HUE

Ông Justin Godard đã ghé Vinh hôm đầu tháng Fèvrier, song vì hôm ấy ông chỉ đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên, ông đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên, ông đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên.

Ông Justin Godard đã ghé Vinh hôm đầu tháng Fèvrier, song vì hôm ấy ông chỉ đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên, ông đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên, ông đi thăm chợ Cầu-giát và chợ Phủ Diên.

32 CHÍNH TRỊ PHẠM Ở LAO VINH TUYỆT THỰC

36 là chính trị ở các đờn trong tỉnh, nay đã đem về Vinh cả. Tất cả là 32 người, trong có hai người dân họ.

Về lao Vinh họ bị nhốt vào buồng nhĩ là chỗ kiến-giam xưa nay, lại bị đối đãi nghiêm ngặt, mỗi ngày chỉ một bữa cơm một giờ đồng hồ cho tắm gội, đó là phần thưởng, vì mỗi ngày chỉ có 1000 Họ đã nhiều lần yêu cầu cho thêm tiền ăn và cho ra vào mà chưa được đến. Nên từ buổi sáng hôm 22 fèvrier, tất cả 32 người đã ra như nhện ăn.

CỰ SÀO-NAM TIẾP KIẾN

Ông Varenne

Ông Varenne, nguyên Toàn quyền Đông-dương, năm cụ Sào-Nam bị bắt ở Tân và giam tại nhà pha Hòa loi, được ăn và về Huế trong lác ấy. Nay ông làm đại biện Bắc-kỳ tại Đại hội đồng thuộc địa Pháp. nhân dịp qua Đông-dương, ngày 24 Fèvrier có ghé Huế, cụ Sào-Nam có tới tiếp chuyện tại tòa Khâm-gian 1 giờ đồng hồ.

36 sau sẽ thuật rõ cuộc đàm thoại ấy.

ÔNG GODARD ĐƯỢC CỬ LÂM ĐẠI BIỂU TẠI HỘI-ĐỒNG QUỐC TẾ LAO ĐỘNG

Tin Paris ngày 22 Fèvrier cho hay rằng ông Justin Godard hiện đương điều tra tình hình vệ sinh lao động ở Đông-dương, lại được cử làm đại biện chính phủ Pháp trong ban trị sự của Hội đồng quốc tế Lao động thế, cho ông Picquensard đã hứa trị.

3) Thông tin về cho chính trị phạm.

Nguy hiểm lúc đi đường Ủy chỉ 1 tên kỵ mã ở Huế về

Phải chăng là đều trái ngược và hiệu lăm?

(Tuy theo trong 1)
 iên-trương cây, nuôi chân súc vật... dân nộp thuế cũng nộp bằng lúa là thứ thỏ sản phẩm phần lớn trong nước thuế. Giá di chính kiến tư truyền, giảm thuế bớt sản thì nên làm nhân chính, mà sản cao thuế nặng, thu góp đến dân lại mang tiếng bạo ngược; rồi gặp thiên tai như hạn lụt gió bão thì giảm sản bớt thuế là cái ăn hại được nhân dân ca tụng. Thế là chính trị không có mục đích trừ tiền.

Dư luận. - Nhân học thuyết, nghề nghiệp và chính trị nói trên, trong xã hội tạo thành một thể dư luận trái ngược: Ai cũng biết giàu là sung sướng, ai cũng biết tiền bạc là giúp cho đời sống được viên mãn... mà trong xã hội lại có cái phong tục khinh rẻ người giàu. Nào những tiếng «giàu đục», «mọi giờ tiền», «củ là kho oản» v. v. thông hành trong xã, kẻ nhiều tiền đã không được công chúng tôn sùng, không được công pháp bình vực, mà trở làm bia cho lời chế nhạo. Thường kẻ quyền thế thấy dân gian nhà nào nhiều tiền là trộm phung ngân chức, trở ra những ngón ác nghiệt làm cho tiền trong tay rương mấy lớp khóa cũng vọt ra cho được. Đó là người nhiều tiền bị khinh rẻ bất hủi mà không ai muốn học nghề làm ra tiền, đến đời có tiền cũng chôn dấu mà không cho ai biết.

Trên là kể theo cái đời quá khứ của người Nam, vì nhiều cái tập quán mà không thông theo về phương trừ tiền chút nào hết, gần như hờ hững với vấn đề tiền. Dầu ngày nay vẫn biết trọng tiền.

Người Nam đời nay với vấn đề trừ tiền
 Về thời đại xưa, người Nam tuy nhiên không có môn học trừ tiền, đã quá khứ rồi. Từ thuộc dưới quyền Bảo hộ nước Pháp, ngọn triều Âu hóa cùng công nghệ mới, học thuật mới truyền sang. Cái thuyết «kim tiền vạn năng» đã làm cho người Nam trông thấy sức mạnh của tiền là thế nào, không còn có tư tưởng khinh rẻ như trước nữa.

Hiện ngày nay người Nam đã ham tiền, chuộng tiền, tôn quý tiền hơn tiền, ai cũng muốn làm ông chủ nhiều tiền cả. Song môn học lý tài kinh tế, cũ có lịch duyệt kinh nghiệm, tôn nhiều công phu học vấn theo phương pháp khoa học, không phải dễ dàng như «đit của, tiêu thuyết» cùng văn tịch, vận động nghị viên

v. v. Giá di cái dáo đơn giản không thích với thế học thực dụng đó. Bởi vậy nên bao nhiêu cái vô lóa bề ngoài cũng cấu hồ hào suông thì người Nam đã có tiếng là «quá tay» mà về môn học trừ tiền thì vẫn còn dốt tron!

Chứng thực cái dốt của người Nam về vấn đề trừ tiền

Nói người Nam dốt về môn trừ tiền, thực kỹ giả không có ý bêu xấu hay là hời hợt chút nào, mà chứng thực vẫn rành rành:

- a) Nếu quan lại Nam mà rành phương trừ tiền thì đâu có cái án hối lộ cùng những tấn kịch bộ những bạc đã đánh dấu mà bị phát lộ.
- b) Nếu hội đồng và dân biểu thảo môn trừ tiền thì làm gì có chuyện kiếm môn lợi riêng và đánh những ghế có xu?
- c) Nếu văn sĩ và nhà báo tự làm ra tiền để nuôi sống thì làm sao có chuyện «chan-tage» và nhỉnh hót kiếm tiền phụ cấp?
- d) Nếu phần đông xã hội biết môn trừ tiền thì những trò phủ thu lạm bổ, trong dân gian cùng những, nạn «đi liền hành cấu» ở nhà môn, bói dáo mà diễn ra?
- e) Nếu các nhà lãnh hành (hầu việc giới môn trừ tiền thì những chuyện lường công chặn ngon, làm sao mà có được?

Lược kể mấy điều thấy rõ người Nam ngày nay chỉ sợ trường xài tiền mà cái dốt môn trừ tiền cũng như ngày xưa, trừ ra cách hành vi bất chính đáng.

Nên nghĩ cách trừ tiền ngoài cái túi dân

Nói tóm lại, về môn kinh tế lý tài, người Pháp có học chuyên môn, đời non vượt biển, cỡi gió xua mây, gia di khoa học phát đạt, trăm đường khôn khéo, quán tuyệt trên hoàn cầu, nay lại đem việc trừ tiền khuyên cho người Nam là dân tộc rất dốt về môn học ấy. Vạn bất đắc dĩ mà phải vận cái não khô khan, nghĩ nát dạ dày tộp xẹp, tôi giáng quyết rằng ngoài phương pháp «thò tay vào túi dân» người Nam không cách gì mà trừ ra môn tiền mới.

Vì sao? Vì động đến cái túi dân, dầu được hay không cũng không có điều đáng lo sợ, vì dân chỉ biết than van mà không có thể lực gì khác. Đến như động đến cái túi của hạng người có thể lực khác, như của quan lại nhà tư bản chẳng hạn, thì không còn dễ dàng đâu. Vì vậy, muốn kết luận cho

Tất cả thợ của hàng S.T.A.C.A. Tourane đình công đòi yêu cầu chủ tăng lương và thi hành luật lao động

TOURANE. - Hôm 22/2/37 khi 1 giờ chiều, tất cả thợ của hàng S.T.A.C.A. đình công đòi yêu cầu chủ tăng lương và thi hành luật lao động như sau:

- 1) Tăng tiền lương 30%
- 2) Mỗi ngày làm việc 9 giờ.
- 3) Lao đân đân vẫn được ăn lương và tiền nhàn nhà thương cả chủ.
- 4) Nghỉ chủ nhật và ngày lễ được trả lương.
- 5) Không được về sớm dưới 15 ngày.
- 6) Mỗi năm được nghỉ 15 ngày có lương.
- 7) Thi hành luật xã hội lao động theo nghị định ngày 10/11/36.

Cuộc làm việc này rất có trật tự. Từ hôm 19/2/37 anh em thợ đã đưa các khoản yêu cầu này cho chủ rồi. Song chưa thấy trả lời, nên qua ngày 21/2/37 các thợ bèn đưa đơn lên quan Đốc-ly thành phố Tourane và quan Cảnh liêm phòng xin can thiệp giám, bằng không thì qua ngày 22/2/37 thợ sẽ nghỉ việc.

Qua sớm 22/2/37 thợ nghỉ việc, khi 9 giờ để đòi ông chủ trả lời. Ông phó hứa cho tất cả. Song đến trưa ông chủ chẳng báo di, nên chiều lại lúc 2 giờ tất cả các thợ kéo xuống tòa Đốc-ly nhờ ngài can thiệp giám. Nghe đầu quan Đốc-ly hứa sẽ trả lời. P. V.

Giữa chủ và thợ

Theo yết thị quan Công sứ Thừa thiên ngày 15-2-37, từ nay trong các sở làm việc trong tỉnh Thừa thiên, nếu có người Paáp làm, có tai nạn rải ro gì sẽ do tòa án lấy xử.

Lại theo yết thị ngày 19-2-37 quan Công sứ có nhắc lại rằng theo sắc lệnh ngày 2-4-32 của quan Tổng thống Pháp và nghị định ngày 2-12-36 của quan Khâm sứ Trung kỳ, trong khi có việc bất hòa giữa thợ thuyền và chủ nhân, thì phải báo trước cho quan Thanh tra lao động và quan Công sứ tỉnh sở tại, để điều đình tránh sự rầy rà xảy ra.

Chung hay đó về

Bà J. C. Tholnot, một nhà hội họa, mấy ngày nay đã đến Huế, có chung hay nhiều tranh ảnh do tay bà vẽ tại nhà hàng Morin từ 25 đến 28 février này, có quan Khâm sứ Guillemain và đức Bảo Đại chứng kiến.

Chiều 25 février họa sĩ có vẽ sơn cho quan Khâm xem.

Bài này, kỹ giả xin hiến một kế trừ tiền ngoài cái túi của dân là:

- 1) Tinh giảm các cuộc xa xỉ, như đám tiệc, đón rước, sửa soạn nhà nghỉ mát cảnh chơi v. v....
  - 2) Quan là thổ sản Đông-dương, phạm các cơ quan lương hướng to mà không có ích, thì nên xấp đi.
- Tựu trung hai điều này mà thi hành cho châu áo, thì tưởng nhà nước sẽ có một số tiền không ít, để khỏi thò vào túi dân. TRUNG-NGŨN

TRƯƠNG - HỌC - LƯƠNG ĐƯỢC KHÔI PHỤC CÔNG QUYỀN VÀ CHỦ TRƯỞNG KHANG NHẬT

Tin Thương-nhi ngày 19-2. - Vì cái tội Trương học Lương cầm đầu Tổng tư lệnh Trung-giới-Thạch ở Tây-an, bị báo An trước hết công quyền, thì bay thành phố Nam-kien có lịch khai phục quyền kỳ cho Trương và lý cho nhận một chức trong gia đình quân sự.

Hiện Trương cầm đầu chủ nghĩa kháng Nhật, từ rảnh để mang quyết chí làm từ đi chiến đấu cho bộ thuộc Đông-bào Tổng Trương quyết đánh Nhật đặng trở về Miền châu, như có chức thì đem đi bắt về châu ở Miền châu v. v.

Rao lên nghe cái vậy, nhưng Hiệp Trương đương đang phu nhàn ở Phung-hóa!

LIÊN NGÃ

Tổng khâm liêm (Tân phu nhân) cùng Phụng-ngọc Tường và mấy người nữa tuyên ngôn với Tam trong toàn đại hội yêu cầu khôi phục chính sách Liên Ngã.

Buồn vì Tết mà chém cả nhà và chém mình nữa!

Cái năm Đinh-sửu mới bắt đầu ra vài số báo mà đã gặp những tin «không tốt» rồi đáng thương tâm!

Thì mới ban «ĐÔNG-PHÁP» ngoài Bắc đặng cái tin «thầy thơ kỹ giả danh chuẩn trị phạm đi xin tiền», tiếp báo «CÔNG-LUẬN» trong Nam ra ngày 17-2-37 có đăng cái tin «góm ghê, ai nghe cũng rùng mình rợn gáy!

Tối 16 rặng ngày 18-2, tại làng Phú-cương thuộc tỉnh Thừa-thiên, có xảy ra một tấn kịch:

Trần văn Giáp 33 tuổi, chuyên nghề thợ mộc, vợ là Lê thị Liên 29 tuổi, có một đứa con gái 13 tháng tuổi là Trần thị Bộ. Mẹ Giáp là Võ thị Kỳ năm nay 70 tuổi cùng ở chung một nhà.

Hôm ấy vào lúc khuya 2 giờ sáng, cả nhà đang ngủ, bỗng Giáp thức dậy, chạy xuống nhà bếp rút một con dao phay, chạy lên nhà trên, thấy mẹ đương ngủ, đâm vào bụng mẹ một dao rồi bỏ chạy qua đấm vợ một dao ở bụng và chém mấy dao trên đầu vôi ở tay phải nặng / Sắt dao, Giáp lại đâm luôn vào bụng đứa con và chém bới trên đầu nó một dao nữa! Sau rồi Giáp mới đâm bụng mình một dao lút cán rồi té nằm dài dưới đất.

Người xóm hay, áp tới nhà, chờ hết bốn người đến nhà thương Thừa-thiên một cửa cấp, cả bốn người bị máu ra nhiều quá, đều bất tỉnh. Thấy thương tích nặng quá, san đó quan thầy cho chở xuống nhà thương Chợ-rẫy.

Giáp có thói lại một lúc khai với nhà chuyên trách rằng: Vì nghèo khổ quá, thấy người ta ăn Tết vui mà nhà mình vắng teo, tôi hôm ấy nghĩ nghĩ đến chuyện đời, phát buồn lên, không hiểu gì mà gì xui biếu làm cho anh ta phát giận bồng lỏng mới vào dao đâm hết cả nhà để chết luôn một lượt cho khỏi khổ... Hiện 3 mạng đã chết, chỉ chị vợ Giáp còn đang nằm ngất ngời!

Đang ghê cho cái buồn vì nghèo! Nhưng nếu nghèo mà ai cũng chung số phận ấy thì còn tự an ủi qua ngày được, cái này lại có kẻ giần ăn Tết vui vẻ mà mình thêm buồn, thành gây ra tấn thảm kịch như thế! Tôi ai? Tôi tâm khảm kịch này, phải qui oán cho chế độ xã hội.

Lại một vụ giã làm mất thắm để ăn cướp bị bắt

Hôm 20 tháng chạp ta (5-2-37) ở nhà bà Thái thị Vực, làng Phúc am, tổng Quan hóa, huyện Yên thành (Nghệ an), vừa tập chung vạng tối, có 6 người lạ mặt, ăn bận áo, mũ từ từ vào nhà, chủ nhà ra chào hỏi xong, các người kỳ báo: «Chúng tôi là người số mặt thắm đến để xát ông Nhân trợ ở đây, vì có người báo (ông Nhân này, bà nuôi để xem sắc các giấy má trong nhà, quán ở Bắc-kỳ).

Khi xem giấy của chủ nhà, thì mấy người kia bắt ông Nhân trời lại, rồi trời in ông cả bà Thị Vực; tên này ở ở dưới nhà, có bụng nghẹn ng, bèn chạy lên ra khỏi nhà, sang làng Đông mai bán gạo, la van, làng nổi hiện trống, dân cả ba làng chung quanh, đều chạy tới cứu, thì kỳ kỳ chạy vào tay bà Thị Vực mấy lát, nhưng cũng bị thương nặng, rồi bỏ chạy tán loạn cả.

Vì trời tối không thấy rõ, nên chỉ bắt được một người, người bị bắt này khai tên là Ngô Tâm, quán làng Đông trai, tổng Lý trai, Phủ Diên châu, bị thương ba lát chém trên đầu, lưng ở tại liên báo chánh tổng đoàn và huyện, quan huyện có lời chờ xem, thì Ngô Tâm khai tất cả 8 người, rồi giải Ngô Tâm vào nhà thương Vinh chữa trị, bệnh tình xem rất nặng.

Cách mấy hôm sau, để thấy bắt hiện An, quan làng Phúc tổng, tổng Quan hóa (Yên thành), Ngô Tri, Đò Bát đến quan xã Lý trai, tổng Lý trai (Phủ Diên), còn báo nhiều người, hiện đang tìm số.

Đời mới này, bọn «giã» đầu mà nhiều thế?

L. T.

Huỳnh - Thúc - Kháng Công - ty

CHUYÊN TẠCH TẬP Ở
 VUA 30 00000
 101 số N 123 Đường Đông-Bà
HUẾ
 R. C. TOURANE N. 4

GIẤY MỜI ĐẠI HỘI-ĐỒNG THƯƠNG HIÊN (1)

Theo các Nghị quyết, Công-ty, của một các Nghị quyết 3 giờ sáng ngày chủ-nhật 20 FÉVRIER 1937, tức là ngày 15 tháng giêng, năm Đinh-sửu, của nhóm Đại-Hội-Đồng thương-xiêu kỳ thứ mười tại Hội-sở Công-ty số 123, đường Đông-Bà, HUẾ.

BỀ-MỤC NGHỊ-SỰ:

- 1) Duyệt số năm 1936.
  - 2) Ban hai viên Hội-đồng kiểm số.
  - 3) Vấn-đề chia lợi.
  - 4) Theo khoản 13 trong Điều-lệ ban việc cũ người thay thế.
  - 5) Xét việc đề qua trong năm 1936, và ban việc theo hành cũ này.
- Nếu Nghị nào ban việc không đi được, thì xin kỳ giấy ủy-quyền (theo điều dưới đây) cho một vị CO-ĐÔNG KHÁC, thay quyền quyết nghị trong khi chờ Đại-Hội-Đồng.
- Huế, le 20 Janvier 1937
 Quan-ly
 HUYNH-THUC-KHANG

KHIÊU GIẤY ỦY-QUYỀN (2)

Tôi là
 chủ-đồng Công-ty Huỳnh-thúc-Kháng làm giấy này để giao quyền của một vị ủy-đồng khác là ông
 thay một lời quyết- nghị các khoản trong kỳ Đại-Hội-Đồng thương-xiêu nhóm ngày 20 Février 1937 tại Huế.

Kỳ tên:
 (1) Nghị nào không đi dự Hội đồng, thì xin một vị ủy-đồng khác thay thế.

TRẺ CON GẦY ỒM NGUYỄN NHÂN - VI ĐÀU ?

Nhiều đứa trẻ thân thể gầy ốm, mặt mày xanh vàng, bụng to và thường có sốt, đêm ngủ không thóc, thường có ghê sai, xài ra bởi những nguyên nhân sau đây:

- Bám thụ thiên nguyên yếu;
- Trong mình có độc bởi những bệnh di truyền;
- Ty-vị bị tích trữ bởi bà mẹ ốm không thường;
- Ăn những thức ăn khó tiêu, hoặc sống lạnh.

Muốn bồi bổ thiên nguyên, tẩy tích trữ, bồi ty-vị, trừ ghê sai, loại máu độc, để cho thân thể mập mạnh, khi huyết đầy đủ, da thịt nở nang, gân xương cứng mạnh, nên cho dùng:

THUỐC BỔ TRẺ CON

HIỆU CHỮ THỌ

MỘT CHAI 0\$60

Nhà Thuốc **VINH - THỌ** TOURANE

XỔ SỐ ĐÔNG-PHÁP

Cuộc xổ số Đông-Pháp phát-bán lần thứ I, về năm 1937, cả thấy 900.000 vé, mỗi vé 1 đồng, chia làm 3 serie: Lào, Cao-man và Trưng-kỳ, mỗi serie 300.000 vé. Nơi xổ định ở Hanoi theo ngày sau này:

7 Mars, 25 Avril, 13 Juin 1937

NHỮNG LOTS :		
1 lot	6.000\$	6.000\$
1 »	4.000.	4.000
10 »	1.000.	10.000
100 »	100.	10.000
500 »	50.	30.000
6.000 »	10.	60.000
6.712 lots		120.000\$

Liên sau khi xổ serie Trưng-kỳ sẽ xổ 6 số lớn:

1 lot	100.000\$
1 »	40.000
1 »	20.000
2 »	10.000

Vé này đã bán ở các công sở, các nhà đại-ly như trước

HỘI CHỢ HUẾ 1937

Năm nay hiện bán máy vô tuyến điện PHILIPS RADIO được độc-quyền làm quảng-cáo cho các nhà buôn bán máy truyền-thanh PHILIPS trong hội-chợ.

Các nhà kỹ nghệ và nhà buôn nên hỏi cách thức tại:

SOCIÉTÉ COMMERCIALE ANNAM - LAOS à HUẾ

Sữa NESTLÉ
MILK CON CHIM
 SỨC KHỎE CỦA TRẺ CON NHỮNG CHẤT BỔ

Bao thầu cho Chính-phủ Pháp
 Độc quyền bán cho các nhà thương, các nhà hộ
 liệu các nhà thương binh và các trường học Lyées & Khấp Đông-Dương

Kho chuyên.

Nhiều người thích duyệt, thường nói không gì khó hơn việc bán hàng. Nhưng bán hàng cũng là một nghệ thuật. Muốn bán hàng được, cần phải có một số điều kiện nhất định. Đó là: 1. Chọn hàng bán: hàng bán phải là hàng có nhu cầu, có lợi nhuận. 2. Chọn địa điểm bán: địa điểm bán phải thuận lợi, đông người qua lại. 3. Chọn thời gian bán: thời gian bán phải phù hợp với nhu cầu của khách hàng. 4. Chọn cách bán: cách bán phải linh hoạt, sáng tạo. 5. Chọn nhân viên bán hàng: nhân viên bán hàng phải có kiến thức, kỹ năng và thái độ tốt.

BINH HO

Thuốc ho BẮC BỜU
 Thuốc ho BẮC BỜU là một loại thuốc ho đặc biệt, được bào chế từ các thảo dược quý giá. Thuốc có tác dụng giảm ho, viêm họng, viêm phế quản. Thuốc dễ uống, không độc hại, phù hợp cho mọi lứa tuổi. Thuốc được phân phối rộng rãi tại các nhà thuốc trên toàn quốc.

TRUYỆN NHIỆM SĨ

SIỀNG
 Một câu chuyện ngắn về một người lính trẻ. Anh ta đã tham gia chiến đấu trong một trận đánh ác liệt. Anh đã bị thương nặng và phải nằm viện. Trong bệnh viện, anh đã gặp một cô gái trẻ. Họ đã có một cuộc gặp gỡ lãng mạn. Câu chuyện kết thúc bằng một kết thúc đầy cảm xúc.

Thi-văn
 với
thời-dại

VIỆC TRONG NƯỚC

Chưa vào học, một cậu học sinh
 rớt xuống sông chết!
 HUY. - Khi gần 6 giờ ngày 26-2-37 cậu bé Hoàng Văn 13 tuổi, học lớp nhũ trường Fallerin đi học về ngang qua cầu bắc (gần cầu gỗ) lại xuống sông chết!
 Nguyên nhân của sự việc là cậu bé này tìm ván ở một bờ đê đường là đất cát, mà những người đi đó về ý không làm đến cho người đi đường biết, nên cậu bé vì tránh chướng ngại mà bước lên là cầu nằm nhô ván đất, rớt xuống sông!

Ong Godard đến Huế!

Bản báo đã lên khuôn lúc trên 10 giờ ngày 26-2-37 thì đại-sứ Godard đã tới Huế. Công chúng đón chào rất đông và có trật tự hẳn hoi.

Dân khờ vì rừng
 HÀ-TỈNH. - Bấy lâu nay ở rừng làng ở gần rừng giúp đỡ làm chính phủ báo về cho dân. Nhưng khi rừng đã bị cháy, dân làng phải hết sức đau khổ, nếu sự việc đó bị phát. Nhưng chính phủ không chú ý phạt đã dân, chỉ nhất là chửi bới chứ không bồi thường!

Đám đám mừng mả thế nào?

Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười. Một người chết, gia đình tổ chức đám tang. Nhưng khi đến giờ chôn, người chết lại sống dậy. Mọi người hoảng sợ, bỏ chạy. Người chết cười ha hả, nói rằng: "Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười!"

Đám đám mừng mả thế nào?

Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười. Một người chết, gia đình tổ chức đám tang. Nhưng khi đến giờ chôn, người chết lại sống dậy. Mọi người hoảng sợ, bỏ chạy. Người chết cười ha hả, nói rằng: "Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười!"

Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười. Một người chết, gia đình tổ chức đám tang. Nhưng khi đến giờ chôn, người chết lại sống dậy. Mọi người hoảng sợ, bỏ chạy. Người chết cười ha hả, nói rằng: "Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười!"

Đám đám mừng mả thế nào?

Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười. Một người chết, gia đình tổ chức đám tang. Nhưng khi đến giờ chôn, người chết lại sống dậy. Mọi người hoảng sợ, bỏ chạy. Người chết cười ha hả, nói rằng: "Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười!"

Đám đám mừng mả thế nào?

Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười. Một người chết, gia đình tổ chức đám tang. Nhưng khi đến giờ chôn, người chết lại sống dậy. Mọi người hoảng sợ, bỏ chạy. Người chết cười ha hả, nói rằng: "Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười!"

Đám đám mừng mả thế nào?

Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười. Một người chết, gia đình tổ chức đám tang. Nhưng khi đến giờ chôn, người chết lại sống dậy. Mọi người hoảng sợ, bỏ chạy. Người chết cười ha hả, nói rằng: "Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười!"

Đám đám mừng mả thế nào?

Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười. Một người chết, gia đình tổ chức đám tang. Nhưng khi đến giờ chôn, người chết lại sống dậy. Mọi người hoảng sợ, bỏ chạy. Người chết cười ha hả, nói rằng: "Đám đám mừng mả thế nào? Đó là một câu chuyện cười!"

Bao nhiêu công việc kỳ diệu

Bao nhiêu công việc kỳ diệu ra một cách rất mau chóng. Bà trước tức giận chạy ra, các tôi vội vàng ngồi cũng chạy theo. Khi người lái xe mở cửa xe, thì người tay đờng sóc người đàn bà một tay nắm chặt lấy nệm còn một tay ôm cứng đứa con trai vào ngực, đem cả hai vào phòng khách và đặt trên một cái ghế dài rồi nói:
 - Thế là không cần gì rồi bà đừng sợ nữa.
 Người đàn bà tỉnh, nhưng không trả lời gì cả, chỉ trở tay chỉ đứa con trai của bà và đưa mắt nhìn bà trước cái nhìn có ý nghĩa hơn các lời cầu khẩn.
 Đứa con trai vẫn bất tỉnh nhân sự.
 Bà trước trả lời:
 - Tôi hiểu cả; nhưng bà cứ an tâm, nó chỉ vì sợ quá nên thế đấy thôi!
 - Thưa ông, ông nói vậy để an ủi tôi thì phải? xem kia! nó méo xanh! Con! con! Đứa! trả lời mẹ đây con? Thưa ông, xin ông làm ơn cho đi một giấc ngủ trước cho. Ai cứu được con tôi, tôi xin kính hết gia tài của tôi!
 Bà trước vẫn ra bộ yên ổn người đàn bà, vừa nói cái gì con lấy một cái chai cần vàng và đựng một thứ nước đỏ như máu, đem lại phủ trên mặt đứa bé một giọt.

BÁ = TƯỞC MÔNG = THỂ = TÔN
 (LE COMTE DE MONTE-CRISTO)
 PHÁP - QUỐC LỊCH SỬ THỰC
 Tác - giả: Alexandre Dumas
 Dịch - giả: Nam Sơn

Đưa bé tay vẫn còn xanh mét, nhưng lập tức mở mắt.
 - Đây là nhà ai? Ông là ai?
 Bà trước trả lời:
 - Bà đừng ở trong nhà một người rất được sung sướng vì để tránh cho bà một sự buồn rầu!
 - Cái tân háo kỳ! quý quá! toàn Bà-rí đây người là đây ai cũng khen cặp ngựa của bà Đãng-lát, nên tôi muốn thử xem nó ra thế nào... rồi tôi đi đến cuối.
 Bà trước giả ngợ một cái rất tài tình:
 - Sao! cặp ngựa này là ngựa bà nam trước?
 - Phải, bà có biết bà Đãng-lát không?
 - Bà Đãng-lát?.. tôi có được cái gì; và tôi cũng vui vì tôi phần mà cứu được bà thoát cái tai nạn đó hai con ngựa kỳ này ra; vì nói cho công lý, thì là có thể đổ lỗi cho tôi được; hôm qua ông nam trước bán cặp ngựa kỳ cho tôi, nhưng sau tôi thấy bà nam trước tức quá nên tôi trả lại.

!- Vậy thì ra ông bà trước Mông-thê-lôn mà Et-min nói chuyện với tôi hôm qua sao?
 - Phải?
 - Tôi là bà E-lô-lê Vinh-pho.
 Bà trước chào, như chào người mà ngài chưa từng thấy mặt cũng chưa từng nghe tên.
 Bà Vinh-pho tiếp tục:
 - Ông Vinh-pho mang ơn ông nặng lắm! vì ông đã cứu sống vợ và con ông. Phải, không có đứa ở của ông thì tôi và con tôi sẽ chết mất!
 - Tôi còn rùng mình khi nghĩ đến cái tai nạn bà vừa qua khỏi.
 - Tôi rất mong rằng ông cho phép tôi thường đến ở của ông đó.
 - Xin bà đừng nghĩ đến chuyện đó, đừng khen ngợi đừng thưởng thức gì hết, vì tôi không muốn cho A-ly thêm nhiệm vụ gì.
 Bà trước giả ngợ một cái rất tài tình:
 - Sao! cặp ngựa này là ngựa bà nam trước?
 - Phải, bà có biết bà Đãng-lát không?
 - Bà Đãng-lát?.. tôi có được cái gì; và tôi cũng vui vì tôi phần mà cứu được bà thoát cái tai nạn đó hai con ngựa kỳ này ra; vì nói cho công lý, thì là có thể đổ lỗi cho tôi được; hôm qua ông nam trước bán cặp ngựa kỳ cho tôi, nhưng sau tôi thấy bà nam trước tức quá nên tôi trả lại.

Bà Vinh-pho làm thinh.
 Trong lúc ấy bà trước đứng nhìn bé mà bà đương ôm hôn. Tuy đứa bé kỳ mới lên tám tuổi, nhưng tưởng mặt của nó ngộ ghê ghớm hơn đứa trẻ mười hai mười ba tuổi kia, cặp mắt của nó sao quyet và hung ác. Cái cử chỉ đầu tiên là đẩy tay mẹ nó ra đi lại mở cái tủ của bà trước để lấy một cái gì, và không thêm xin phép ai, gấp chai nào mở nút chai kỳ; rồi là một đứa trẻ đã quen thói ngang tàng.
 Bà trước nói với nó:
 - Con chớ động đến các thứ thuốc kỳ, vì có nhiều vị độc không đợi uống, chỉ nghĩ cũng đã nguy.
 Bà Vinh-pho nghe nói xanh cả mặt, lật đật chạy lại nắm tay con bà mà giắc chỗ bà ngồi; người lại được một hồi bà liếc nhìn qua cái tủ thuốc. Bà trước cũng lạnh mặt, ngờ thấy được cái tức của bà.
 Vừa khi ấy A-ly vào.
 Bà Vinh-pho nói về vui mừng, kéo sát con bà về mình nói:
 - Đứa này, con hãy ôm vợ anh

TA NÊN ĐỂ Ý

Khi giới thiệu các bài, nếu muốn bỏ thuốc phiện mà không bỏ được, người ta không một thuốc, lại không cần phải chờ đợi. PHÂN HOANG-VÂN-ÁP bắt đầu từ năm 1910 là một người đã bỏ thuốc phiện. Ông đã thử nhiều cách, nhưng không được. Sau đó, ông đã tìm được một cách để bỏ thuốc phiện. Đó là một cách rất đơn giản, nhưng rất hiệu quả. Ông đã chia sẻ cách này với mọi người. Ông nói: "Ta nên để ý!"

(Còn nữa)

